

Sygn. akt VU 436/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Magdalena Marczyńska

Protokolant stażysta Bożena Sobczyk

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku K. C. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę

na skutek odwołania K. C. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 6 lutego 2014 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 436/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 lutego 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy K. C. (1) prawa do emerytury z uwagi na brak wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu od powyższej decyzji, złożonym w dniu 24 lutego 2014 roku, K. C. (1) wniósł o przyznanie emerytury z uwagi na to, że przepracował wymagane

15 lat w warunkach szczególnych bowiem w takim charakterze pracował w okresie od

1 czerwca 1984 roku do 31 marca 1987 roku w Hucie (...)

w P. oraz od 1 lutego 1988 roku do 31 maja 1990 roku w firmie prowadzonej przez A. C. i G. K..

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. M. wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca K. C. (1), urodzony w dniu (...), złożył w dniu 9 stycznia 2014 roku wniosek o przyznanie emerytury. Wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-4 akt emerytalnych)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku skarżący udowodnił staż pracy wynoszący 25 lat i 17 dni w tym 11 lat 6 miesięcy i 16 dni w szczególnych warunkach.

(dowód: decyzja z dnia 6.02.2014 r. k. 13 akt emerytalnych)

Organ rentowy do okresu pracy w warunkach szczególnych zaliczył wnioskodawcy okres zatrudnienia od 26 października 1970 roku do dnia 10 maja 1983 roku w Hucie (...) w P. na stanowisku formowacza wyrobów szklanych ręcznie.

(dowód: odpowiedź na odwołanie k. 5-6, świadectwo pracy z dnia 12.05.1983 r. k. 9 akt kapitałowych)

K. C. (1) był zatrudniony w Hucie (...) w P. (która następnie zmieniła nazwę na Zakład (...) w P.) w okresie od 1 czerwca 1984 roku do 30 marca 1987 roku jako hutnik stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Do obowiązków wnioskodawcy należało dmuchanie szkła. Wnioskodawca pracował przy piecu, w którym panowała temperatura 900 stopni Celsjusza i przy pomocy specjalnej rurki nabierał rozgrzane i roztopione szkło i wydmuchiwał kieliszki, szklanki do herbaty, piwa, kufle do piwa. Praca w tej hucie odbywała się na trzy zmiany, na jednej zmianie pracowało trzech hutników.

Huta (...) już nie istnieje. Obecnie w tym miejscu działa Huta (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, która nie posiada dokumentacji pracowniczej byłych pracowników Huty (...).

(dowód: odpis wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 13 maja 2009 roku wraz z uzasadnieniem k. 13-17 akt ZUS, zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 21 sierpnia 2014 roku nagranie od minuty 18.04 do minuty 24.13)

W okresie od dnia 6 kwietnia 1987 roku do 1 sierpnia 1990 roku A. C. i G. K. prowadzili działalność gospodarczą w zakresie malowania na szkłe i porcelanie i handlu okrężnego wyrobami własnymi.

W dniu 3 lutego 1988 roku A. C. - żona wnioskodawcy dokonała zgłoszenia K. C. (1) do ubezpieczenia społecznego jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą działalność gospodarczą od 1 lutego 1988 roku. Wnioskodawca był zarejestrowany jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą działalność gospodarczą do 31 maja 1990 roku i z tego tytułu opłacane były składki na ubezpieczenia społeczne.

(dowód: zgłoszenie do ubezpieczenia k. 19 , pismo o wyłączeniu z ubezpieczenia K. C. k. 26)

K. C. (1) nie podpisywał umowy o pracę ani z A. C. ani z G. K.. Nie zostało mu również wystawione świadectwo pracy.

A. C. i G. K. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zatrudniali w okresach wzmożonej pracy na podstawie umowy o pracę pracowników.

K. C. (1) pracując u żony wypalał szkło w piecu, rozrabiał farby, malował na szkłe, wykonywał tzw. kalkomanię. Wypalanie szkła polegało na wkładaniu szkła do pieca do temperatury 660 stopni Celsjusza. Proces ten trwał 4,5 godziny i wnioskodawca musiał być obecny przy nim, ustawiać i pilnować parametrów pieca, aby szkło nie stopiło się. Kupowane w hutach szklanki były przez wnioskodawcę malowane. Wnioskodawca pracował w zależności od potrzeb i etapu produkcji. Zakład pracy znajdował się bowiem na jego posesji.

(dowód: zeznania świadka G. K. protokół rozprawy z dnia 21 sierpnia 2014 roku nagranie od minuty 4.00 do minuty 11.47, zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 21 sierpnia 2014 roku nagranie od minuty 18.04 do minuty 24.13)

W dniu 25 marca 1997 roku wnioskodawcy zostało wystawione przez ZUS zaświadczenie o podleganiu ubezpieczeniu z tytułu zatrudnienia jako osoba współpracująca w okresie od 1 lutego 1988 roku do 31 maja 1990 roku. Wnioskodawca nie kwestionował tego zaświadczenia.

(dowód: zaświadczenie k. 39 akt ZUS , zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 21 sierpnia 2014 roku nagranie od minuty 18.04 do minuty 24.13)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem.

Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 60 lat i nie był członkiem OFE.

Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w

szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Jednocześnie, jak wskazał to w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 czerwca 2013 roku Sąd Apelacyjny w Łodzi (III AUA 1393/12, lex nr 1335674), z uwagi na sformułowania użyte w art. 32 ust. 1: "ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym (...)", czy też w rozporządzeniu w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze np. w § 1 ust. 1 "rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia" jasno wynika, że przewidziana swoista ulga w postaci możliwości przejścia na emeryturę w wieku obniżonym w związku z pracą w szczególnych warunkach przysługuje **tylko i wyłącznie pracownikom**, tj. osobom definiowanym zgodnie z art. 2 kodeksu pracy jako osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę.

Powyższe stanowisko jest ugruntowane w orzecznictwie - wyrok Sądu Najwyższego z 12 lutego 2004 r. (II UK 246/03, OSNP 2004/20/358), wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r. (I UK 142/04, OSNP 2005/17/272) czy wyrok z 8 maja 2008 r. (I UK 354/07, OSNP 2009/17-18/237). W orzeczeniach tych Sąd Najwyższy przyjmował, że zarówno praca na podstawie umowy agencyjnej, pomimo, że stanowiła ona tytuł do ubezpieczenia społecznego, a więc były od niej odprowadzane składki, czy też praca w charakterze członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, nie dają prawa do przejścia na emeryturę w wieku niższym niż podstawowy wiek emerytalny z uwagi na zatrudnienie w szczególnych warunkach, o których mowa w art. 32 ustawy emerytalnej. Co warto zaznaczyć, w wyroku z 8 maja 2008 r. wskazano przy tym, że prawo to nie przysługuje ubezpieczonym z tytułu zatrudnienia na innej podstawie niż umowa o pracę (chodziło wtedy o umowę o pracę nakładczą), choćby osoby te wykonywały zatrudnienie w szczególnych warunkach.

Wskazać w tym miejscu również należy, że skoro w ustawie o emeryturach i rentach z FUS ustawodawca nie zawarł odmiennej definicji "pracownika", stąd też należy, zdaniem Sądu, odwołać się do definicji znajdującej się w Kodeksie pracy, jako najpewniejszej - stworzonej wszak przez gałąź prawa specjalizującą się w stosunkach pracy i będącą gałęzią pokrewną dla prawa ubezpieczeń społecznych. Oczywistym zatem jest, iż nie daje prawa do przejścia na emeryturę w wieku niższym niż podstawowy wiek emerytalny, z uwagi na zatrudnienie w szczególnych warunkach, praca osoby współpracującej przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Status prawny osoby współpracującej przy prowadzeniu działalności gospodarczej w zasadniczy sposób różni się bowiem od statusu pracownika zatrudnionego w tym samym zakładzie.

Zatem nawet praca w trudnych i obciążających dla zdrowia warunkach nie daje prawa do emerytury jeżeli nie była wykonywana w ramach stosunku pracy.

Przekładając powyższe rozważania na okoliczności niniejszej sprawy należy zauważać, że z dokumentów zawartych w aktach ubezpieczeniowych oraz złożonych przez ZUS do niniejszej sprawy bezspornie wynika, iż wnioskodawca w spornym okresie tj. od 1 lutego 1988 roku do 31 maja 1990 roku był zgłoszony do ubezpieczenia społecznego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej jako osoba współpracująca z prowadzącą tą działalność - jego żoną A. C..

Sąd Okręgowy nie uznał za wiarygodne zeznania wnioskodawcy w zakresie jakim twierdził on, że był on pracownikiem A. C. i G. K. a umowa o pracę została zawarta w formie ustnej. Wskazać w tym miejscu należy, że samo podobieństwo uwarunkowań i sposobu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy i w ramach innych stosunków zatrudnienia, nie może być uznawane za rozstrzygające przy ocenie, czy praca wykonywana była na podstawie stosunku pracy, a więc w charakterze pracownika. Zatem, to że ubezpieczony pracował jako hutnik – wypalacz szkła, po 8 lub więcej godzin dziennie, w trudnych warunkach nie ma charakteru przesądzającego, bowiem tych samych cech można doszukiwać się w pracy osoby współpracującej przy prowadzeniu działalności gospodarczej, zwłaszcza, że zakład

był niewielki (dwoje właścicieli i wnioskodawca). Podkreślenia wymaga również fakt, iż dotychczas wnioskodawca nie kwestionował podstawy podlegania ubezpieczeniom społecznym w okresie od 1 lutego 1988 roku do 31 maja 1990 roku. Wnioskodawca dysponował bowiem zaświadczeniem ZUS z dnia 25 marca 1997 roku, w którym wskazano, że w spornym okresie podlegał ubezpieczeniu z tytułu zatrudnienia jako osoba współpracująca. Dopiero na etapie postępowania odwoławczego w sprawie odmawiającej przyznania prawa do emerytury z uwagi na brak wymaganego stażu pracy 15 lat w warunkach szczególnych, wnioskodawca podnosił, iż w spornym okresie nie był osobą współpracującą a pracownikiem.

Reasumując na podstawie przeprowadzonych dowodów Sąd uznał, że wnioskodawca w okresie od 1 lutego 1988 roku do 31 maja 1990 roku nie pracował w warunkach szczególnych i okres ten nie może zostać mu zaliczony do okresu pracy w warunkach szczególnych uznanego przez ZUS w wymiarze 11 lat 6 miesięcy i 16 dni. Powyższe oznacza, że gdyby nawet wnioskodawcy do okresu pracy w warunkach szczególnych zaliczyć drugi wnioskowany przez niego okres od 1 czerwca 1984 roku do 31 marca 1987 roku, wnioskodawca i tak nie legitymowałby się 15 letnim stażem pracy w warunkach szczególnych. Tylko bowiem zaliczenie wnioskodawcy obydwu okresów tj. 1 lutego 1988 roku do 31 maja 1990 roku (2 lata 4 miesiące) i od 1 czerwca 1984 roku do 31 marca 1987 roku (2 lata i 10 miesięcy) dawałoby wnioskodawcy 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych.

Biorąc zatem pod uwagę, iż w toku procesu wnioskodawca nie wykazał, aby spełnił przesłankę wykonywania pracy w warunkach szczególnych w ilości co najmniej 15 lat, należy uznać iż nie spełnił on wymaganych prawem warunków do uzyskania prawa do emerytury, zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.